

SVENSKARNA

OCH TRON

ALT
Rapport

ALT Rapport publicerar kommentarer till aktuella ämnen, trender och händelser skrivna av lärare och forskare vid ALT. Rapporterna publiceras Open Access online, på ALT:s hemsida.

Omslagsbild, samt bilder i inlagen är hämtade från <https://unsplash.com/>
Layout och typsättning: David Davage

Akademi för Ledarskap och Teologi (ALT)
Åstadalsvägen 2
Box 1623
70116 Örebro

<http://www.altutbildning.se>
info@altutbildning.se

Örebro 2025

EN UNDERSÖKNING OM SAMTIDENS UTMANINGAR

Det är helt avgörande för församlingar att de har kunskap om människorna i det samhälle de verkar. Det är förvisso alltid viktigt att vara intresserad av den människa man har framför sig och som man umgås med, men det är också nödvändigt att ha kunskap om större trender och uppfattningar i samhället. Av det skälet har ALT varit en del av Linnéuniversitetets *Surveyundersökning*. Undersökningen består av en enkät som skickats ut till 3 000 slumpmässigt utvalda personer i Sverige. Av dem svarade 1 225 personer. ALT kunde här ställa frågor av karaktären hur ofta dessa personer umgåtts med en muslim eller kristen det senaste året, om de har gjort andliga erfarenheter eller samtalat om andliga frågor och livets mening. Vi formulerade frågor som vi trodde skulle vara intressanta och hjälpa församlingar att bättre förstå sin tid.

Idag talas det alltmer om att Sverige är ett *kulturkristet* land – men vad betyder det egentligen? Enkätsvaren har nu analyserats och fyra områden har identifierats som vi bedömer vara av intresse, områden som kommer att presenteras i denna rapport. Det första området är (1) Vilka är de kristna svenskarna egentligen, vad kännetecknar dem? Det talas också i flera sammanhang om en "Jesushype" bland unga. Den här undersökningen försöker därför, som ett andra område (2), förstå rörelser bland unga. Det tredje området (3) relaterar sedan till det faktum att antalet kristna varierar mellan olika regioner i Sverige. Vad betyder denna variation för dem som inte är troende? Slutligen handlar det fjärde området (4) om svenskars relation till gudstjänst och andliga samtal.

Jag hoppas att läsningen ska utmana, uppmuntra och göra församlingar mer motiverade att ta sig an samtidens utmaningar.

Örebro den 16 september

Fredrik Wenell

Fredrik Wenell
lärare ALT

A photograph of a person's hands holding an open book, with sunlight filtering through the pages. The background is a soft-focus bokeh of light and dark spots. A semi-transparent blue vertical bar is on the left side of the image.

1

DE KRISTNA SVENSKARNA, VILKA ÄR DE?

SEKULARISERINGSTESEN

Sverige har en lång kristen tradition, inte minst genom Svenska kyrkans inflytande över kulturen. Mer än hälften av Sveriges befolkning (5,4 miljoner) är idag medlemmar i Svenska kyrkan.¹ Dessutom har Sverige påverkats av kristna väckelserörelser. Det finns därför goda skäl att tala om att det i Sverige finns en dominerande kristen kultur.

Samtidigt har det i samhällsforskning under lång tid funnits en etablerad *sekulariseringstes*. Tesen hävdar att ju högre välstånd ett land har, desto lägre grad av religiositet har det.² Det innebär att människor i allt mindre utsträckning deltar i kyrkliga sammanhang och praktiker som exempelvis gudstjänster. Religionen får också allt mindre inflytande inom olika samhällsområden.

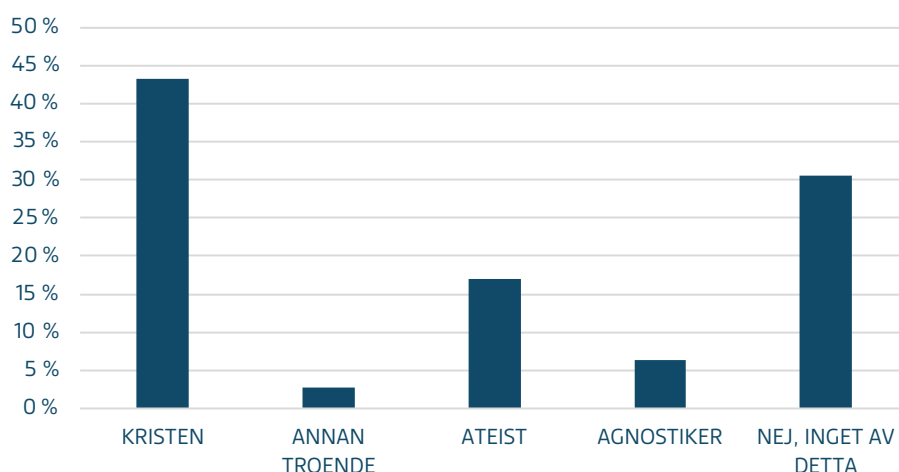
Tesen har dock visat sig inte riktigt stämma. Visst har gudstjänstdeltagandet gått ner, visst har kristna samfund tappat medlemmar och visst är det numera en vedertagen uppfattning att religion inte ska ha något politiskt inflytande. Samtidigt väljer 43 % av respondenterna i *Surveyundersökningen* att svara *kristen* på frågan "Är du något av följande?", där *kristen* är ett av åtta alternativ. Gudstjänstdeltagandet har inte heller minskat dramatiskt, även om det långsamt blir färre som deltar i gudstjänster.

Vad sekularisering betyder beror alltså på vad som åsyftas. Andelen som väljer självbeteckningen kristen är dock svagt sjun-

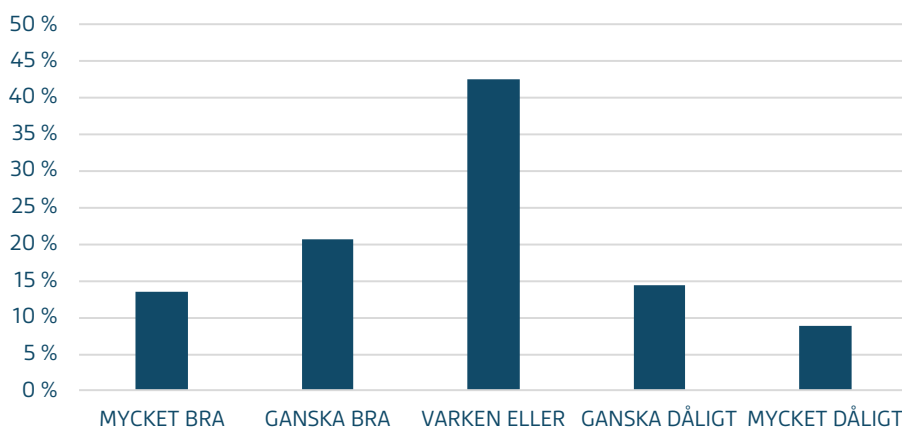
kande och en knapp majoritet anger *ateist*, *agnostiker* eller *inget*, cirka 53 %.³

Det är alltså inte helt självklart vad sekularisering är i dagens Sverige. Kristen tro har för en del fått ett slags kulturell betydelse som har med personlig identitet att göra och inte nödvändigtvis med tro eller kristen praktik. En majoritet är fortfarande med i

EGENDEFINIERAD LIVSÅSKÅDNING

KRISTNAS UPPFATTNING OM ATT SATSA PÅ ETT SAMHÄLLE MED KRISTNA VÄRDEN

Svenska kyrkan, men alla av dessa ser sig inte som kristna.

Sett till befolkningen i stort är det bara 21 % som tycker det är *mycket bra* eller *ganska bra* att satsa på ett samhälle med kristna värden. Lite mer än dubbelt så många, 43 %, tycker det är *ganska dåligt* eller *mycket dåligt*. Kristna värden tycks alltså i allmänhet inte vara något som står högt i kurs i be-

folkningen, inte ens bland dem med kristen identitet. Av de 43 % som väljer *kristen* som identitet är det, mer specifikt, 34 % som tycker att det är *mycket bra* eller *ganska bra* att bygga samhället på kristna värden. 24 % tycker det är *ganska dåligt* eller *mycket dåligt*, medan 42 % av de kristna anger *varken eller*. Kristna värden är alltså inte ens något som majoriteten av *kristna* i Sverige uppfattar som positivt.

Det finns dock en grupp bland de med kristen identitet där bilden ändras, nämligen bland dem som läser Bibeln regelbundet.⁴ Med regelbundet menas då de som läser Bibeln en gång i månaden eller mer, vilket i praktiken inte är så frekvent. Om dessa som läser Bibeln en gång i månaden eller mer skiljs ut från övriga med kristen identitet stiger andelen som tycker det är *mycket bra* eller *ganska bra* idé att satsa på ett samhälle med kristna värden till 68 %.

Den stora skillnaden i svaren ovan har alltså inte med frågan om kristen identitet att göra, utan med frågan om i vilken utsträckning Bibeln blir läst. Kristen identitet verkar alltså ha många olika betydelser, och det väcker frågan om vad en kristen identitet betyder för dem som anger det.

KRISTNAS PRAKTIKER

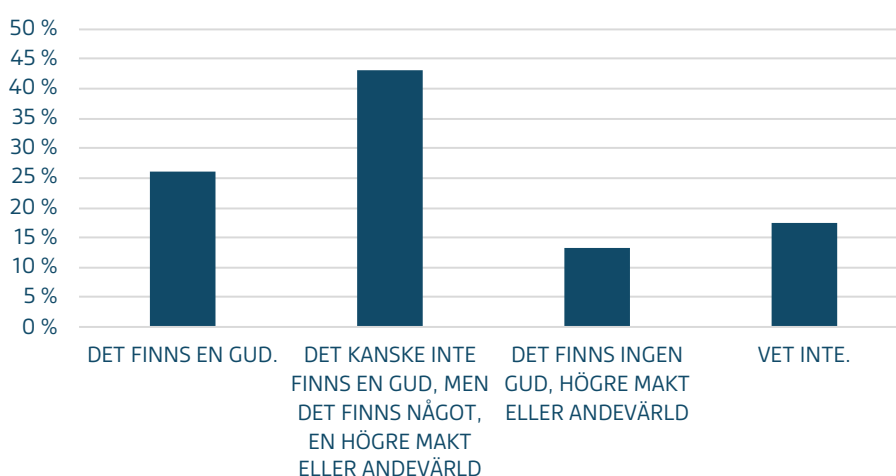
För att undersöka vad en kristen identitet kan tänkas betyda fokuseras här i vilken utsträckning personer som identifierar sig som kristna instämmer i att *Gud finns*, om de *läser Bibeln*, *deltar i gudstjänster* eller *ber*.

Det visar sig att det inte är självklart att de som identifierar sig som kristna instämmer i att Gud finns. Faktum är att det bara är lite drygt en fjärdedel som anger det:

26 % instämmer i påståendet att *det finns en Gud*, 43 % i påståendet att *det kanske inte finns en gud, men det finns något, en högre makt eller andevärld*, 13 % är i praktiken ateister och 17 % *vet inte*.⁵ En majoritet av dem som identifierar sig som kristna i Sverige instämmer alltså *inte* i att det finns en Gud.

Ett liknande mönster finns i relation till kristna praktiker: 11 % av de kristna läser Bi-

ANDEL KRISTNA SOM TROR PÅ GUD

beln minst en gång i månaden, 74 % gör det aldrig. Vidare besöker 14 % en gudstjänst minst en gång i månaden, medan 45 % aldrig gör det. Det är inte förvånande att det är något fler som ber. En tredjedel av de kristna ber en gång i månaden, medan 45 % aldrig ber till Gud. Slutsatsen är alltså att det är fler kristna som *inte* instämmer i att det finns en Gud, som läser Bibeln, besöker en gudstjänst eller ber, än de som gör det.

VAD KRISTNA VÄRDERAR

I förra avsnittet konstaterades att traditionellt kristna praktiker inte är dominerande hos dem som identifierar sig som kristna. Men hur förhåller sig identiteten kristen till värderingar? Religionsvetaren David Thurfjell och sociologen Erika Willander menar att det finns en grupp i Sverige som kan benämnas *kulturkristna*. De beskriver dem som "människor som inte har en religiös

kristen identitet eller tro men som ändå upprätthåller en samhörighet med kristendomen som ett kulturellt arv".⁶ Om de har rätt är dessa alltså en grupp *utanför* de 43 % som själva identifierar som kristna. Thurfjell har i ett annat sammanhang argumenterat för att det är den frikyrkliga väckelsekristendomen som vunnit slaget om begreppet "kristen", vilket gör att svenskar i allmänhet inte vill identifiera sig så, trots att de upprätthåller en kristen kultur.⁷

Det finns dock skäl att anta att den stora del av befolkningen som trots detta väljer begreppet kristen också kan beskrivas som kulturkristna, eftersom de inte i någon högre utsträckning praktiserar traditionellt kristna praktiker eller ens menar att Gud finns. Frågan är därmed vad som kännetecknar den majoritet som väljer identiteten kristen, men som i praktiken inte praktiserar en kristen tro.

Ett sätt att få grepp om det är att återigen skilja ut de kristna som läser Bibeln regelbundet från de kristna som inte gör det.⁸ Som ovan konstaterats gjorde det skillnad i relation till om någon uppfattade att kristna värden var viktiga att bygga samhället på eller ej.

I *Surveyundersökningens* frågor om värderingar spelar inte kristen identitet någon större roll på de allra flesta områden. Kristna tycker som befolkningen generellt. I undersökningen efterfrågades det i vilken utsträckning respondenterna läser Bibeln. Svaren har här delats in i tre grupper: de som läser *regelbundet*, vilket i det här fallet betyder minst en gång i månaden, de som läser *sällan*, det vill säga någon gång om året och de som *aldrig* läser.

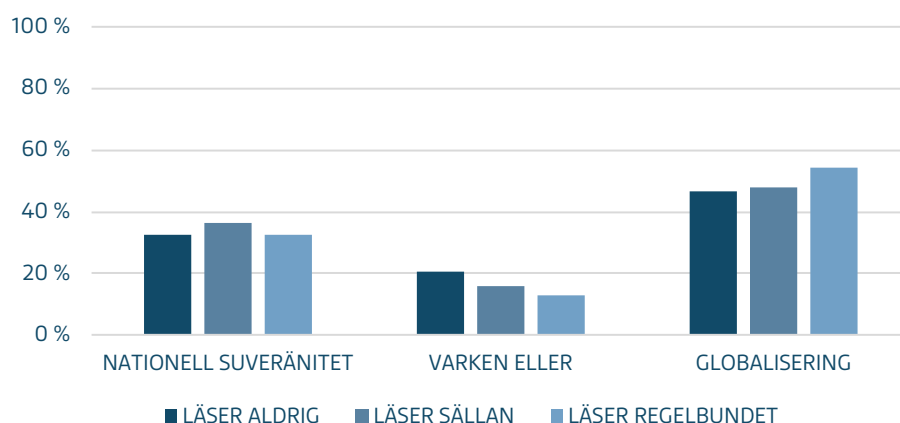
I befolkningen i stort är det enligt undersökningen 5 % som läser Bibeln regelbundet. Av dem med kristen identitet är det

som ovan visats 11 %. Det är alltså en förkrossande minoritet av de med kristen identitet som läser Bibeln minst en gång i månaden. En inledande generell iakttagelse är därför att bibelläsande inte tycks ha något avgörande inflytande på värderingar, men det finns tendenser som är intressanta, där de de bibelläsande kristna skiljer sig från både de kristna som aldrig eller sällan läser Bibeln och från befolkningen i allmänhet. Det första området handlar om frågor som har med samhällets relation till mångkultur och invandring att göra. Det andra området handlar om individens rättigheter till sin sexualitet och sin död.

MÅNGKULTUR OCH INVANDRING

Den stora grupp kristna som inte läser Bibeln regelbundet placerar sig i mindre utsträckning närmare *globalisering*, 47 %, än de kristna som regelbundet läser Bibeln. Av de sistnämnda väljer 54 % *globalisering* framför *nationell suveränitet*. Det är ungefär lika stor andel av respektive grupp som väljer *nationell suveränitet*, men majoriteten av dem med kristen identitet väljer alltså att placera sig närmare *globalisering*. I befolk-

RELATION MELLAN BIBELLÄSNING OCH SYN PÅ GLOBALISERING

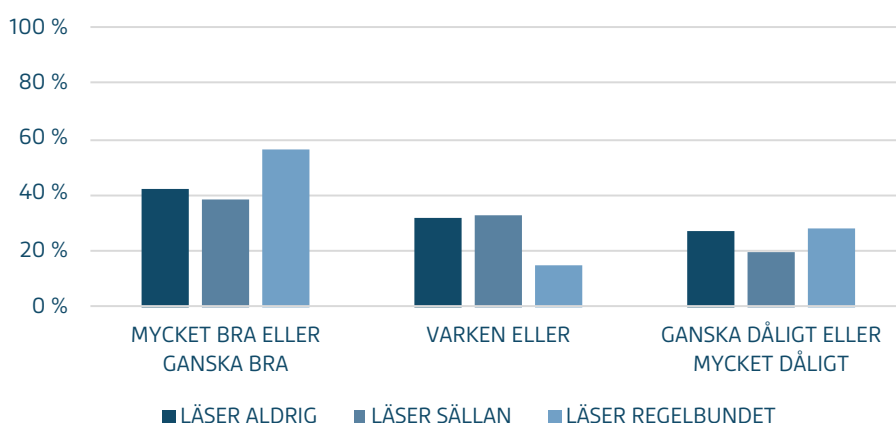

ningen generellt är det 51 % som placerar sig närmare *globalisering*. Det är mycket

små skillnader mellan grupperna, men de som läser Bibeln regelbundet tenderar alltså att vara mer positiva till globalisering än befolkningen generellt, medan det, bland de kristna som aldrig eller sällan läser Bibeln är en lägre andel som är positiva till globalisering än i befolkningen generellt.

Även om det inte är möjligt att dra några långtgående slutsatser av detta eftersom de kristna i undersökningen som läser Bibeln regelbundet är relativt få ($n = 50-60$) samt att skillnaderna mellan grupperna inte är stora,⁹ indikerar *Surveyundersökningen* alltså att bibelläsande kristna skiljer sig både från dem som identifierar sig som kristna men inte läser Bibeln och befolkningen generellt i synen på nationell suveränitet och globalisering.

RELATION MELLAN BIBELLÄSNING OCH SYN PÅ MÅNGKULTUR

Det finns ytterligare indikationer på denna skillnad. Mer specifikt handlar det om synen på huruvida det är bra att satsa på ett mångkulturellt samhälle eller inte. Bland befolkningen i allmänhet är det 43 % som anser det vara ett *ganska bra* eller *mycket bra* förslag att satsa på ett mångkulturellt samhälle. Bland dem som aldrig läser Bibeln är det 44 %, och bland dem som sällan läser Bibeln är siffran 42 %. Andelen är alltså snarlik befolkningen i allmänhet. Men hos gruppen kristna som läser Bibeln regelbundet anger hela 56 % att det är *mycket bra* eller *ganska bra* att satsa på ett mångkul-

turellt samhälle. Det som skiljer grupperna åt är också att de regelbundna bibelläsarna inte i lika hög grad anger *varken eller*. Det indikerar en skillnad inom gruppen regelbundna bibelläsare – nämligen att det i denna grupp inte finns någon samsyn.

Om både frågorna om globalisering och mångkulturaliteten ses tillsammans tycks alltså tendensen vara att de regelbundna bibelläsarna är mer positiva till andra kulturer och globalisering än både befolkningen i allmänhet och de kristna som aldrig eller sällan läser Bibeln.

En fråga som är besläktad med globalisering och mångkultur är frågan om Sverige bör ta emot färre flyktingar. Resultatet på den frågan förstärker tendensen att det finns en skillnad mellan kristna som läser

Bibeln regelbundet och de som inte gör det. Av befolkningen i allmänhet tycker 57 % att det är ett *ganska bra* eller *mycket bra* förslag att ta emot färre flyktingar. Av de kristna som aldrig läser Bibeln tycker 60 % att det är *mycket bra* eller *ganska bra*, medan siffran för dem som sällan läser Bibeln är 55 %. Bland de kristna där Bibeln inte används så frekvent är åsikterna om in-

vandring alltså snarlik befolkningen i allmänhet, och återigen lite högre bland de kristna som aldrig läser Bibeln.

Det intressanta är att de kristna som läser Bibeln regelbundet återigen avviker från de andra. Bland dem anser 47 % att det är ett *ganska bra* eller *mycket bra* förslag att ta emot färre invandrare. I samma grupp är det 24 % som tycker det är ett *ganska dåligt* eller *mycket dåligt* förslag att ta emot färre flyktingar. Motsvarande siffra bland dem som aldrig läser är 14 %, och bland dem som sällan läser Bibeln är den 16 %. Det ska återigen poängteras att det antal som ingår

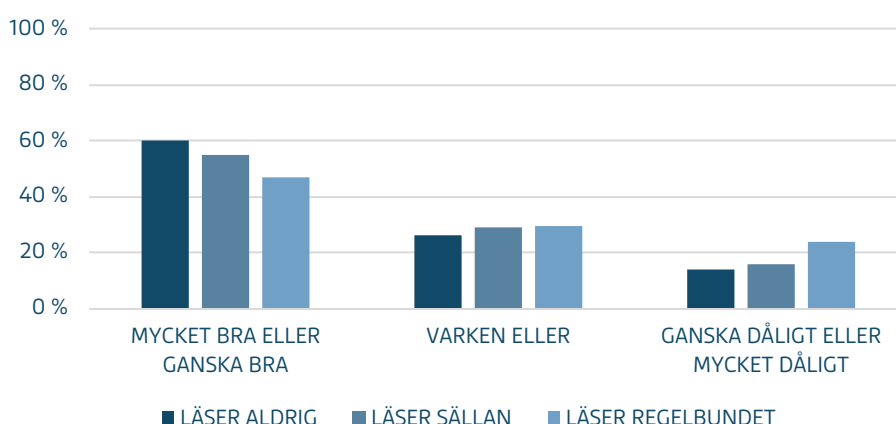
i dem som regelbundet läser Bibeln är inte stort. Resultatet behöver därför tolkas med försiktighet. Samtidigt är det tydligt att det sammantaget finns en tendens som återkommer i alla de nämnda frågorna som tyder på att de regelbundna bibelläsarna är mer öppna för globalisering och mångfald än de som aldrig eller sällan läser Bibeln.

också i relation till den muslimska delen av befolkningen.

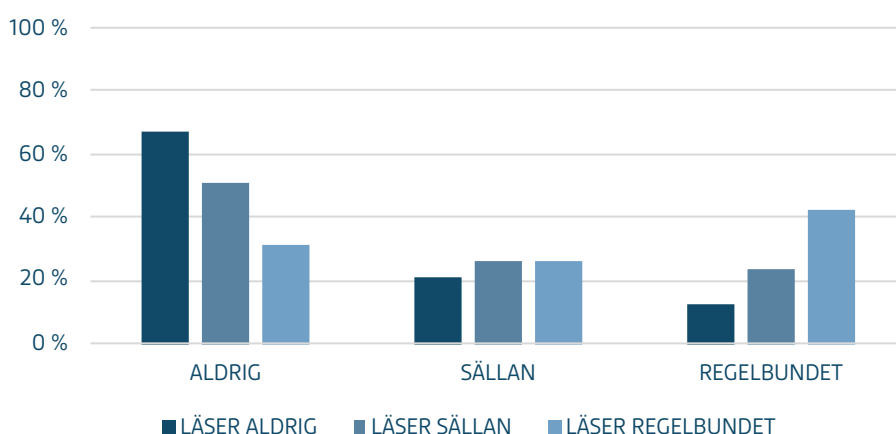
UMGÄNGE MED MUSLIMER

I *Surveyundersökningen* fick respondenterna svara på en fråga om hur ofta de det senaste året umgåtts med en muslim. I befolkningen generellt angav två av tio att de *regelbundet* umgicks med muslimer, det vill säga minst en gång i månaden. Motsvarande siffra för de kristna som aldrig läser Bibeln är en av tio, medan det bland de kristna som regelbundet läser Bibeln är fyra av tio som *regelbundet* umgås med muslimer. Motsvarande andel bland de kristna som regelbundet besöker en gudstjänst (knappt 14 %) är 31 %. Det här bekräftar mönstret av att bibelläsande kristna tenderar att vara mer öppna för andra kulturer och mer inkluderande mot invandrare än andra kristna.

BIBELLÄSNING I RELATION TILL PÅSTÅENDET "SVERIGE BÖR TA EMOT FÄRRE FLYKTINGAR"

BIBELLÄSNING I RELATION TILL UMGÄNGE MED MUSLIMER

Skillnaderna i värderingar är inte på det stora hela betydande, men ett mönster framträder som skulle behöva undersökas vidare, nämligen att de som sällan eller aldrig läser Bibeln ger uttryck för värderingar som uppvisar större likhet med de som återfinns hos befolkningen i stort, än de som läser Bibeln regelbundet. Detta mönster förstärks

Bibelläsande kristnas värderingar i relation till andra kulturer tenderar alltså att skilja sig från värderingar hos kristna som aldrig eller sällan läser Bibeln. Det mönstret förstärks också på områden som aktiv dödshjälp och hbtq.

I den svenska befolkningen finns i dag enligt *Surveyundersökningen* en betydande

HBTQ OCH AKTIV DÖDSHJÄLP

majoritet, 60 %, som vill tillåta aktiv dödshjälp, medan endast 13 % är mycket emot. Bland de som läser Bibeln sällan är siffrorna något lägre. 57 % är positiva och 16 % negativa. Bland dem som läser Bibeln regelbundet är dock motståndet betydande. Endast 32 % tycker att det vore *mycket bra* eller *ganska bra* att tillåta aktiv dödshjälp medan 47 % tycker det är *ganska dåligt* eller *mycket dåligt*, varav 33 % tycker det är ett *mycket dåligt* förslag. Det är alltså stor skillnad mellan bibelläsande kristna och övriga befolkningen. Bland de kristna som aldrig läser Bibeln tycker 58 % att det är *ganska bra* eller *mycket bra* och bland dem som sällan läser Bibeln är motsvarande siffra 56 %.

De bibelläsande kristnas värderingar skiljer sig alltså från befolkningen i övrigt. De är aningen mer för mångfald och globalisering, betydligt mer positiva till flyktinginvandring,

men menar att det är ett dåligt förslag att tillåta aktiv dödshjälp.

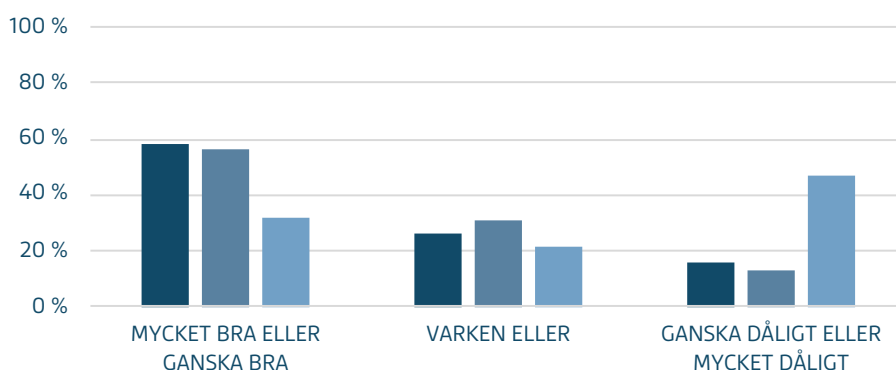
Ett liknande mönster kan identifieras när det gäller frågan om att stärka hbtq-personers eller sexuella minoriteters ställning i samhället. Av de kristna som aldrig läser Bibeln menar 49 % att det är *mycket bra* eller *ganska bra*. Motsvarande andel i samhället är 60 %. Vidare tycker 12 % respektive 14 % att det är ett *ganska dåligt* eller *mycket dåligt* förslag.

Andelen sjunker markant bland dem som sällan läser Bibeln, där 40 % tycker det är *ganska bra* eller *mycket bra*, medan 13 % tycker det är *ganska dåligt* eller *mycket dåligt*. Bland de regelbundna bibelläsarna sjunker siffran ytterligare. Här är det endast 32 % som tycker det är ett *mycket bra* eller *ganska bra* förslag, medan nästa lika många, 28 %, tycker att det är ett *ganska dåligt* eller *mycket dåligt* förslag).

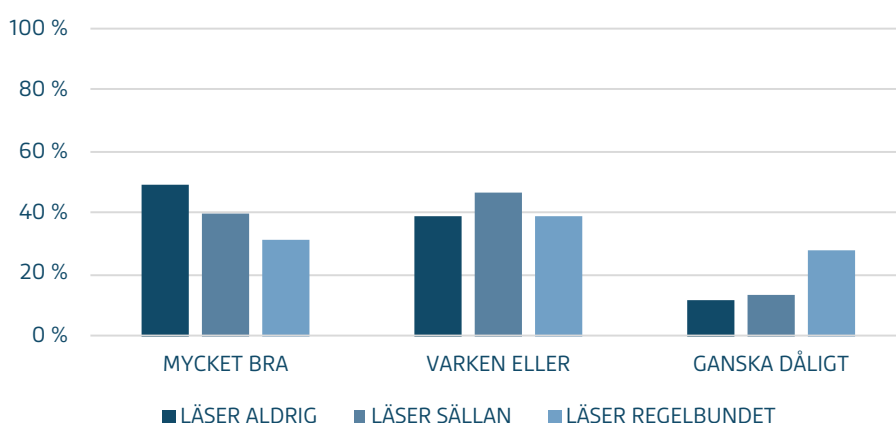
I jämförelse med befolkningen i stort är detta alltså nästan en halvering av andelen som tycker det är bra, samt en fördubbling av dem som tycker att det är ett dåligt förslag. Men både i frågan om aktiv dödshjälp och hbtq-personers ställning är det större skillnader inom gruppen regelbundna bibelläsare än bland de som aldrig eller sällan läser.

En enkätundersökning är ett slags ögonblicksbild. Det betyder att kommande undersökningar kan hjälpa oss att förstå mer. Kanske är det så att olikheten inom gruppen regelbundna bibelläsare är ett tecken på att värderingar håller på att omförhandlas?

BIBELLÄSNING I RELATION TILL SYN PÅ AKTIV DÖDSHJÄLP

BIBELLÄSNING I RELATION TILL ATT STÄRKA HBTQ-PERSONERS STÄLLNING I SAMHÄLLET

SLUTSATS

Vilka är då de kristna i Sverige och vad kännetecknar dem? Frågan har inte fått något entydigt svar. I stället har materialet visat att det finns olika sorters kristna i Sverige.¹⁰ En stor grupp, den största, läser aldrig Bibeln eller ber eller besöker någon gudstjänst. Vidare instämmer en majoritet inte i att det finns en Gud. Dessa skulle alltså kunna beskrivas som *kulturkristna*, och i de frågor som analyserats här delar de i hög utsträckning värderingar med befolkningen i allmänhet.

Inom den andra gruppen, de som regelbundet läser Bibeln, finns en större variation. Även om det inte går att dra några definitiva slutsatser har ett mönster framträtt i materialet. De bibelläsande kristna omfattar mångkulturella värderingar, men är samtidigt mer konservativa i frågor om att tillåta aktiv dödshjälp och i frågor relaterade till sexuella minoriteters ställning i samhället. Det tycks alltså inte vara *identiteten kristen* som avgör vilken hållning en person uppvisar i värderingsfrågor. Den avgörande faktorn verkar i stället vara huruvida personen läser Bibeln regelbundet eller inte.

2

FINNS DET EN JESUSHYPE?

NO LONGER
LOST

“JESUS TRENDAR”

De svenska kyrkorna har länge upplevt en tillbakagång, även om sekulariseringen till viss del har överdrivits i forskares analyser. Mer specifikt handlar tillbakagången om minskat medlemsantal, nedlagda kyrkor och en upplevelse av färre antal betjänade. Det är därför inte förvånande att det blev uppmärksammat i de flesta stora medier när *Ungdomsbarometern*¹¹ lanserade idén om att Jesus skulle ”trenda” 2025.¹²

Nyheten togs emot med stor glädje inte minst bland Sveriges frikyrkor. Håller vinden på att vända? Kan en begynnande *sakralisering* vara på väg – alltså att fler intresserar sig för tro? Glädjen har sedan förstärkts när det konstaterats att fler ungdomar söker sig till konfirmation i Svenska kyrkan. Fler av dem som är barndöpta väljer att konfirmera sig och rekryterar i sin tur sina odöpta kompisar, någonting som har inneburit att andelen som döps under konfirmationstiden har ökat betydligt.¹³ Här finns dock en tydlig skillnad mellan stad och landsbygd – det är, än så länge, framför allt i Mälardalen och Stockholmsregionen som uppgången skett, en uppgång från tidigare mycket låga nivåer. De som väljer att konfirmeras är, vidare, i hög utsträckning flickor från familjer med eftergymnasial utbildning, och det är det egna valet, snarare än tradition, som avgör.

I den stora *SOM-undersökningen*, publicerad 2025, undersöker statsvetaren Magnus Hagevi om det finns skäl att tala om ett ökat intresse för religion och tro bland unga.¹⁴ Hagevi konstaterar att det inte ännu finns fog för att tala om någon sakralisering, men att sekulariseringen bland unga tycks ha avstannat:

Utifrån analyserna i detta kapitel är det mycket litet som pekar på en ökad sekularisering under de senaste åren i Sverige. I stället tycks sekulariseringen ha slutat. Detta är speciellt tydligt bland ungdomar. I ett av världens mest sekulariserade länder är en avslutad sekularisering ett tydligt trendbrott. Kurvorna på olika indikatorer av religiositet pekar uppåt.¹⁵

En liknande tendens kan skönjas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors senaste attitydundersökning, *Ungdom med attityd*.¹⁶ I den konstateras att det har skett en ökning av unga som menar att religion är *viktig* eller *mycket viktig* för dem, från 19 % till 22 %. Det gäller inte minst i den yngre åldersgruppen 16–19 år. Ökningen är speciellt markant – och statistiskt säkerställd – bland killar, där ökningen är 10 %. Det har skett en svag ökning också av dem som anger att de är troende: Runt en femtedel säger att de är troende, medan hälften inte tror alls.

I IPSOS globala studie om religion betraktas Sverige fortfarande som ett av de mest sekulära länderna i världen.¹⁷ 70 % av Sveriges befolkning anser exempelvis att religion gör mer skada än nytta. Men studien konstaterar samtidigt att det finns ett högre intresse för andlighet bland dem de kallar ”Generation Z” än bland ”babyboomers”. De konstaterar också att i länder med en lägre grad av religiös aktivitet och intresse bland äldre, uppvisar yngre ett högre intresse.

I Norge har teologen Roald Zeiffert med bakgrund i internationella bibelssällskapets data skrivit rapporten *Gud er tilbake*.¹⁸ I den konstaterar han i likhet med svenska och internationella undersökningar att det finns ett ökande intresse för religion bland yngre också i Norge, samt att skillnaden mellan mäns och kvinnors intresse för andlighet minskar – kvinnor blir mindre intresserade och män blir mer intresserade.

Till sist kan nämnas att i Storbritannien har rapporten *The Quiet Revolution* rönt stor uppmärksamhet.¹⁹ Skälet är att det inte längre bara är vittnesbörd och anekdoter som visar att yngre generationer söker sig till kyrkan i en utsträckning som inte är försumbar. Det visar sig också nu i statistiken, och rapporten talar till och med om en *snabb* tillväxt. Det är främst till pingstkyrkor och till Katolska kyrkan som ungdomarna söker sig, medan den anglikanska kyrkan fortsätter att tappa mark. Det är också, precis som media rapporterat

st driver tillväxten. 35 % av de brittiska unga anger att det *definitivt* finns en Gud. Hälften av dem deltar också regelbundet i någon slags andlig praktik, 39 % kallar sig kristna, och 43 % anger att det *definitivt* eller *möjligt* finns en gud eller högre makt.

Sammantaget finns alltså både svenska och internationella undersökningar som tyder på ett nyvaknat intresse för tro och andlighet.

RELIGION I SURVEY-UNDERSÖKNINGEN

I den undersökning som presenteras här går det dock inte att dra några säkra slutsatser som skulle bekräfta att Jesus trendar, även om det tycks finnas en tendens som blir intressant att följa över tid.

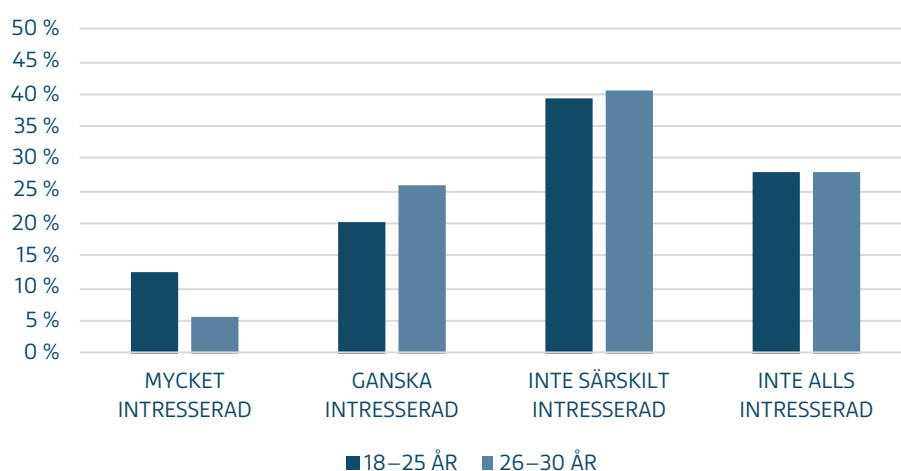
Den slutsats som är möjlig att dra är i stället mer i linje med Hagevis, nämligen att sekulariseringen ser ut att ha avstannat och att intresset för andlighet och tro till viss del verkar öka.

Ett exempel på detta är svaren på frågan om intresse för religion i allmänhet. Fler i den yngre åldersgruppen (18–25 år) säger att de är *mycket intresserade* än bland 26–30 åringarna. I den senare ålderskategorin är det i gengäld aningen fler som säger att de är *ganska intresserade*. Det är, vidare, påfallande lika mönster mellan åldersgrupperna när det gäller dem som inte har *något* intresse för religion.

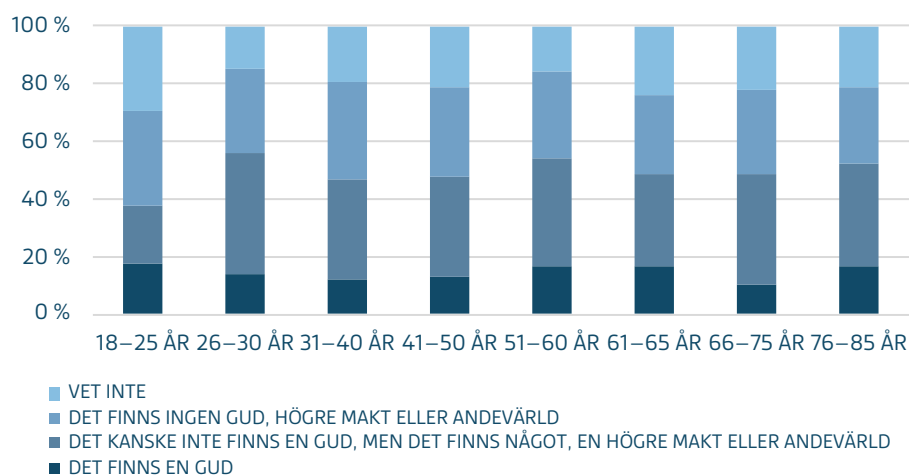
Det är värt att notera att det i båda kategorierna är närmare 70 % som anger att de *inte är särskilt* eller *inte alls intresserade* av religion i allmänhet. Det finns alltså två tydliga grupper bland ungdomar i Sverige, där ungefär en tredjedel är intresserade av religion i allmänhet.

Hur ser det då ut med tron på Gud bland de yngre i jämförelse med de äldre ålderskategorierna? I befolkningen i stort anger 14 % att de instämmer i påståendet att *det finns en Gud* och 35 % som instämmer i att *de tror på något, en högre makt eller andevärld*.²⁰ Bland yngre (18–25 år) är motsvarande andel 18 %, medan 20 % anger att

INTRESSE FÖR RELIGION I ALLMÄNHET

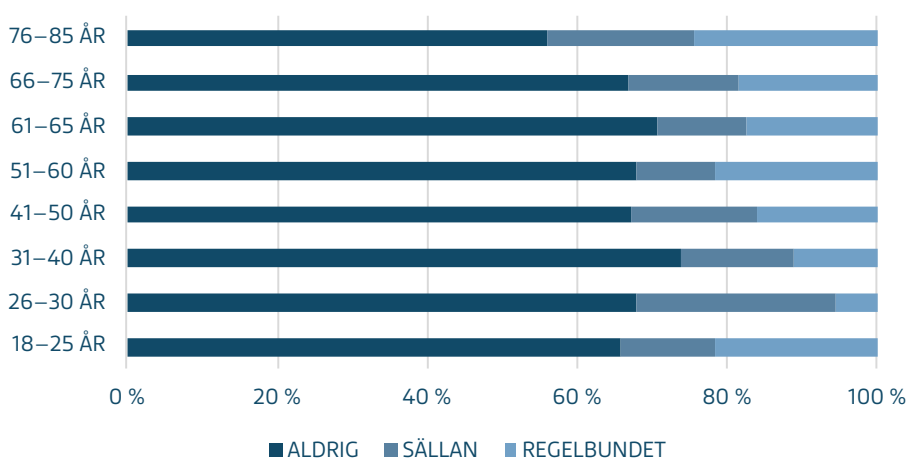
SVAR GÄLLANDE GUD OCH HÖGRE MAKTER

att de stämmer in i påståendet att *det finns en Gud* men en högre andel, 42 %, som stämmer in i påståendet att det finns *något, en högre makt*. Det är också en högre andel som stämmer in i påståendet att det *inte finns en Gud* i den yngre åldersgruppen än i den äldre. Det är *osäkerheten* som är det mest kännetecknande för 18–25 åringarna, i jämförelse med de andra åldersgrupperna.

gagemang tenderar yngre att visa ett större intresse – finns det skäl att anta att intresset bland de yngre kommer att öka. Det stämmer också överens med den tes om utbud och efterfrågan som Hagevi framfört, det vill säga om utbudet av religion och religiösa aktivitet är lågt finns det skäl att anta att efterfrågan ökar.²¹ Det blir intressant att framöver följa utvecklingen, för att se om det stämmer.

FREKVENNS AV BÖN TILL GUD SENASTE ÅRET

DE YNGRE OCH BÖNEN

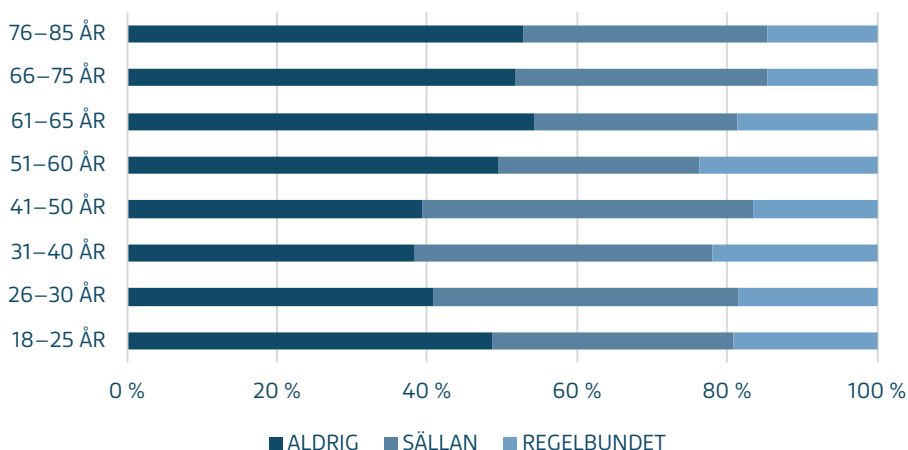
Ett annat sätt att se på det andliga intresset är att titta på i vilken utsträckning olika åldersgrupper ber och samtalar om andliga frågor. Om intresset för religion har ökat bland yngre är det inte orimligt att anta att fler ber och samtalar om andliga frågor bland de yngre än bland äldre.

Det som skiljer den yngre ålderskategorin från de övriga är att det är en betydligt högre andel som ber *regelbundet*, alltså minst en gång i månaden. Andelen påminner om den äldsta åldersgruppen. Det är dock en lägre andel som ber *sällan* vilket gör att sett till hela kategorin så är det inga stora skillnader mot övriga.

Åldersgrupperna är genomgående, förutom bland de äldsta, uppdelade i en majoritet som *aldrig* ber och en minoritet som ber *sällan* eller *regelbundet*.

Att yngre i högre utsträckning ber regelbundet kan tyda på ett spirande intresse för andlighet och tro, men detta går ännu inte

SAMTALAT OM ANDLIGA FRÅGOR

att beskriva som en tyst revolution. Det betyder att om man läser svaren från ungdomarna som en slags seismograf för framtiden finns det skäl att fortsätta att följa denna yngre åldersgrupp framöver för att se om intresset för bön håller i sig, eller om de, likt ålderskategorierna precis ovan, kommer att be i lägre utsträckning när de blir äldre.

DE YNGRE OCH SAMTALET

Det andra området, att samtala om andliga frågor, ger heller inga indikationer på någon Jesushype. Det finns ingenting i undersökningen som tyder på att det andliga samtalet är vanligare bland 18–25 åringar än i andra ålderskategorier. Runt en femtedel samtalar *regelbundet* om andliga frågor, medan runt hälften *aldrig* gör det. De yngre samtalar enligt dem själva i lägre utsträckning om andliga frågor än 26–50-åringarna.

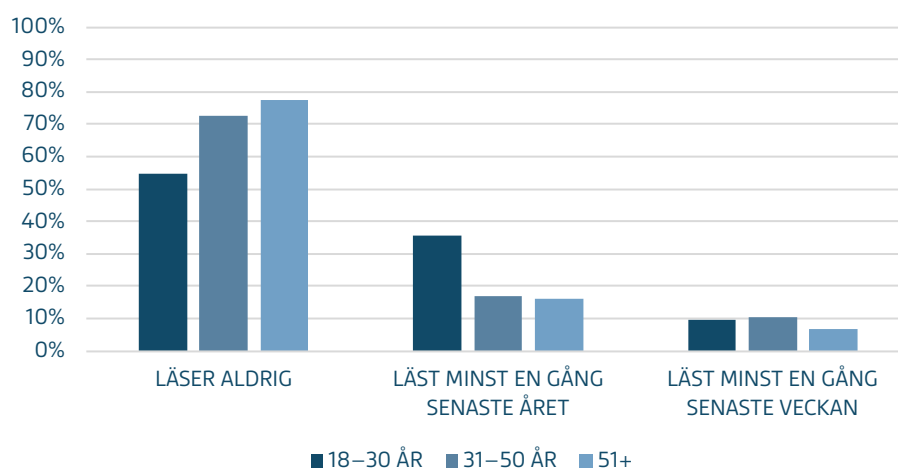
Det är såklart inte möjligt att utifrån en enkätundersökning veta om de olika ålderskategorierna förstår andliga samtal på olika sätt. Således kan detta vara en orsak till skillnaden. Men det kan konstateras att varken instämmande om att Gud finns eller förekomsten av andliga samtal tyder på att det finns en Jesushype.

DE YNGRE OCH BIBELLÄSNINGEN

Ytterligare ett område som betonats i andra sammanhang är att intresset för Bibeln har ökat bland yngre. Många församlingar har fått bevittna att så är fallet. Därför var det glädjande och bekräftande när resultatet från Patmosprojektet presenterades i Sveri-

ge. Här konstateras att unga visar "påtagligt mer intresse" för Bibeln än äldre åldersgrupper.²² Enligt undersökningen läser 32 % av 18–34-åringarna Bibeln minst en gång i veckan. Den siffran är i jämförelse med *Surveyundersökningen* häpnadsväckande hög. I *Surveyundersökningen* är det endast 10 % i motsvarande åldersgrupp som läser Bibeln en gång i veckan. Den siffran ska dock tolkas med försiktighet, eftersom det bara är 31 personer som svarat på frågan. I Sveriges befolkning generellt är det, enligt *Surveyundersökningen*, 5 % som läser Bibeln regelbundet, det vill säga minst en gång i

BIBELLÄSNING EFTER ÅLDER

månaden. Det vore därför förvånande om 32 % av personer mellan 18–34 år läste Bibeln så ofta som en gång i veckan. Det som däremot sticker ut i undersökningen, när den har delats upp snarlikt Patmosprojektet, är att det är en högre andel bland de unga med *identiteten kristen* som har läst Bibeln minst en gång det senaste året – till och med en *betydligt* högre andel än övriga ålderskategorier.

Sammanfattningsvis är det utifrån den här undersökningen inte möjligt att dra slutsatsen att bibelläsningen har ökat på det sätt som Patmosundersökningen gör gällande. Däremot tycks det finnas en högre andel av de yngre kristna som läst Bibeln minst en gång det senaste året. Det är i sig glädjande, men ger inte underlag nog att tala om en Jesushype.

SLUTSATS

Det finns få indikationer i *Surveyundersökningen* på någon Jesushype. Den tydliga uppgången i intresset för andlighet som exempelvis *The Quiet Revolution* anger kan inte ses i *Surveyundersökningen* – den visar sig inte i statistiken på något tydligt sätt. Däremot finns det antydningar om att fler i den yngsta ålderskategorin visar ett högre intresse för religion och andlighet. Till exempel ber en större andel i den yngsta ålders-

kategorin regelbundet. MUCF:s undersökning visar en liknande tendens. Tro spelar en större roll bland de yngre ungdomar än bland de äldre, men det är för tidigt att tala om någon trend, och det blir intressant att följa om den här tendensen håller i sig. Kommer de som nu är 18–25 år att visa samma intresse för tro när de blir studenter, unga vuxna och medelålders, eller kommer det att förändras och bli mer likt dem som nu är i den åldern? Det återstår att se.

3

KRISTNAS KONTAKTER I SAMHÄLLET

UMGÄNGE

I *Surveyundersökningen* är det är det 14 % som anger att de anser att *det finns en Gud*. Motsvarande andel var 18 % bland de yngre ungdomarna (18–25 år) och 13 % bland de som är 26–30 år. Men det finns en skillnad mellan andelen i olika regioner som svarar att det finns en Gud och i vilken utsträckning man identifierar sig som kristen. Det är värt att notera att det, som ovan konstaterades, inte finns någon överensstämmelse mellan identiteten kristen och svaret att det finns en Gud.

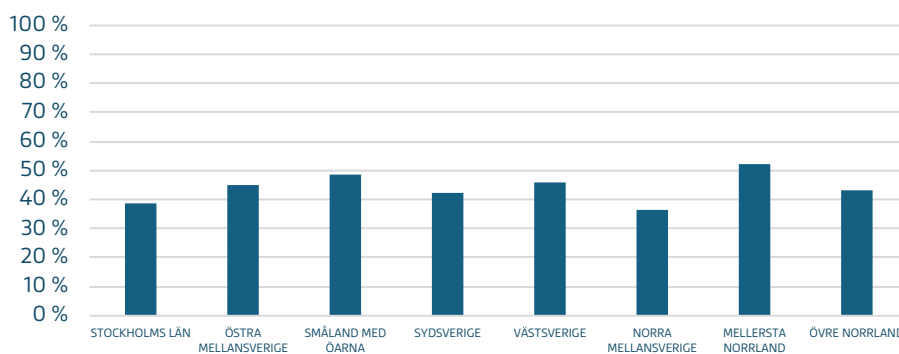
Flest, 52 %, ser sig som kristna i Mellersta Norrland, följt av Småland och öarna, 49 %. De allra flesta områden är över 40 % och nära snittet, men två områden är under 40 %. I Stockholms län anger 39 % att de är kristna medan 37 % identifierar sig som kristna i Norra Mellansverige (Dalarna, Värmland och Gävleborg).

Ovan konstaterades att det finns olika sorters kristna. Det är inte säkert att identiteten *kristen* betyder att personen ber, läser Bibeln eller besöker gudstjänster. Det är snarare troligt att de inte gör det. Därför är det intressant att se på hur ofta en person umgås med aktiv kristen. Det är såklart, precis som i alla enkätfrågor, svårt att veta vad de som svarar lägger i det. Det finns skäl att anta att människor gör skillnad på olika sorters kristna. Där det finns många aktiva kristna är det också mer sannolikt att personer som själva inte tror eller är aktiva ändå har umgåtts med kristna, jämfört med i områden där de troende är färre. Det borde alltså vara en

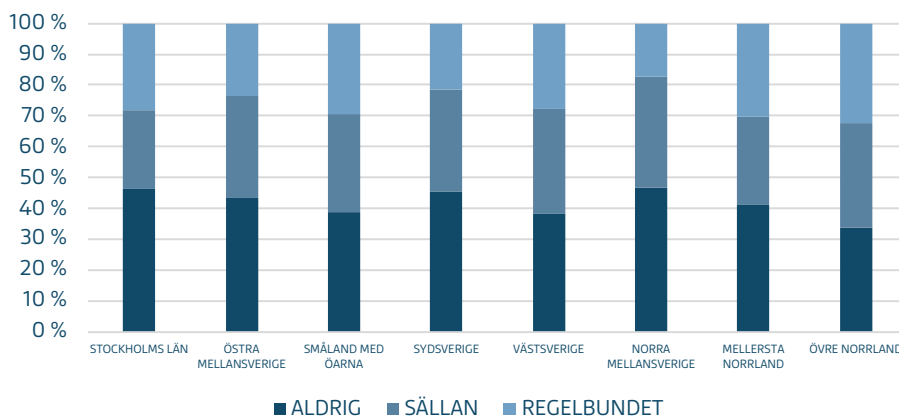
högre andel i Jönköping och Blekinge som har umgåtts regelbundet med en aktiv kristen det senaste året än i Stockholm och Jämtland. Men så verkar inte vara fallet i undersökningen.

I Stockholms län är det exempelvis 28 % som anger att de umgåtts regelbundet med en aktiv kristen det senaste året medan det motsvarande siffra i Småland med öarna är 29 %. Detta alltså trots att det finns en betydligt högre andel kristna i Jönköping. Dock anger nästan hälften (46 %) i Stockholms län att de aldrig umgåtts med en aktiv kris-

PERSONER MED KRISTEN IDENTITET

UMGÄNGE MED AKTIV KRISTEN

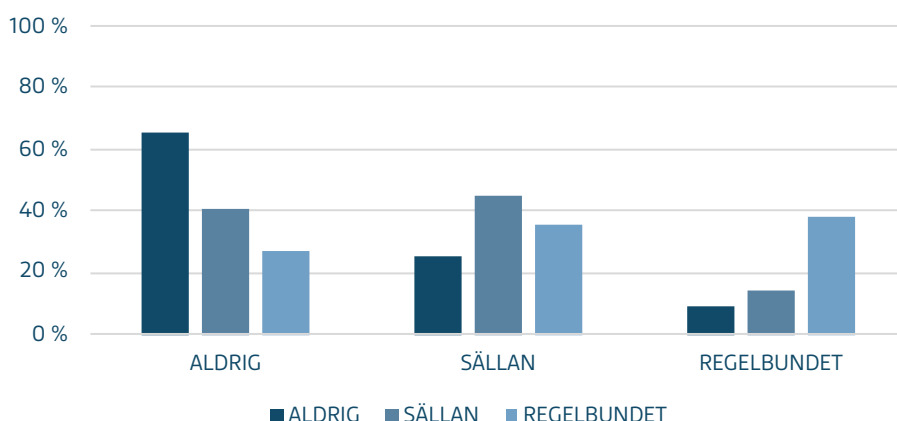
Inte heller i detta fall vet vi om skillnaderna kan förklaras utifrån att det finns olika föreställningar om vad en aktiv kristen är i de olika regionerna. Om så är fallet påverkar

lar, med förbehåll för att antalet svarande är lägre i de regionerna. I Norra Mellansverige är det både färre som anger att de är kristna och att de umgås regelbundet med aktiva

kristna. Det är alltså varken säkert att en högre andel kristna ger en större chans att fler umgås med aktiva kristna eller att en lägre andel ger ett större engagemang för att komma i kontakt med nya människor. Det tycks också vara så att de som umgås med aktiva kristna regelbundet är mer intresserade av andlighet, medan de som inte alls är intresserade, eller de som inte är särskilt in-

tresserade i mycket liten utsträckning umgås med aktiva kristna.

SAMTALAT OM ANDLIGA FRÅGOR I RELATION TILL UMGÄNGE MED AKTIV KRISTEN

det vad respondenten svarar. Det finns inget enhetligt mönster, men svaren indikerar att det inte är självklart det skulle vara större chans att människor umgås regelbundet med aktiva kristna i områden där det finns många kristna. Denna observation blir extra intressant eftersom *SOM-undersökningen*, precis som *Surveyundersökningen*, visar att Sverige utgörs av två förhållandevis stabila grupper – de som aldrig ber, deltar i gudstjänster eller läser Bibeln, och de som gör det.²³

I allt större utsträckning delas den svenska befolkningen in i två grupper där den stora majoriteten saknar egen erfarenhet av organiserad religionsutövning, medan en minoritet inte bara har god kännedom av sådan utan också kan antas uppfatta den som viktig. Sedan en tid tillbaka har en liknande tendens också noterats i andra länder.²⁴

Det är alltså inte vanligare att människor i Småland med öarna umgås regelbundet med aktiva kristna än i exempelvis Stockholm. Däremot är det betydligt större chans att stockholmare aldrig umgåtts med en aktiv kristen det senaste året. Det tycks dock vara vanligare i de norra delarna av landet att umgås med aktiva kristna än i andra de-

UMGÄNGE MED AKTIV KRISTEN	INTRESSE FÖR ANDLIGA FRÅGOR			
	MYCKET	GANSKA	INTE SÄRSKILT	INTE ALLS
ALDRIG	3 %	18 %	45 %	33 %
SÄLLAN	4 %	29 %	49 %	18 %
REGELBUNDET	20 %	35 %	32 %	12 %

Tabell 1: Relationen mellan umgänge med aktiv kristen och intresse för andliga frågor

Mer specifikt är 80 % av dem som aldrig umgås med en kristen inte heller intresserade av andliga frågor (se Tabell 1). Andelarna är inte så förvånande utan snarast förväntade. Strax under hälften samtalar aldrig om andliga frågor, lite drygt en tredjedel gör det sällan och knappt var femte gör det minst en gång i månaden. Det är dock en betydligt högre andel som samtalar om andliga frågor om de också umgås med en aktiv kristen – här är de som anger kristen identitet inkluderade. Däremot är det bara kn

samtalar nästan två av tre av de som umgås regelbundet med en aktiv kristen *aldrig* eller *sällan* om andliga frågor.

SLUTSATS

Det tycks finnas skäl till att tala om ett uppdelat Sverige också i relation till andlighet och religion, men det verkar inte vara självklart att många kristna ger många kontakter. Hur ska detta förstås? Är det så att den höga andelen kristna i exempelvis Jönköpings län innebär att dessa kristna i högre

utsträckning umgås i sina egna kretsar? Samtidigt finns också underlag att dra slutsatsen att färre kristna också innebär en större risk att aldrig umgås med någon aktiv kristen. Det visar svaren från Stockholms län.

Ur ett församlingsperspektiv är det problematiskt att det främst är de som redan är andligt intresserade är de som umgås med aktiva kristna – ett mönster som förstärks av att det är fler som samtalar om andliga frågor om de också regelbundet umgås med en aktiv kristen. Jag återkommer till detta i slutkapitlet.

4

ANDLIGA SAMTAL OCH GUDSTJÄNST

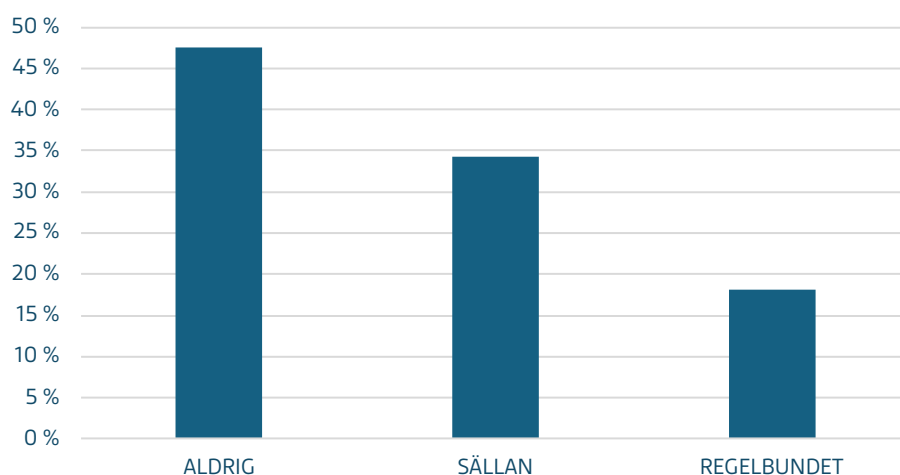
TVÅ GRUPPER

Att det finns två grupper i Sverige när det gäller religion och andlighet blir också tydligt i relation till andliga samtal. Den ena gruppen, knappt var femte (18 %), samtalar *regelbundet* om andliga frågor. Den allra största gruppen, nästan hälften, samtalar dock *aldrig* om andliga frågor. En grupp i mitten, ungefär var tredje person, samtalar *sällan* om andliga frågor.

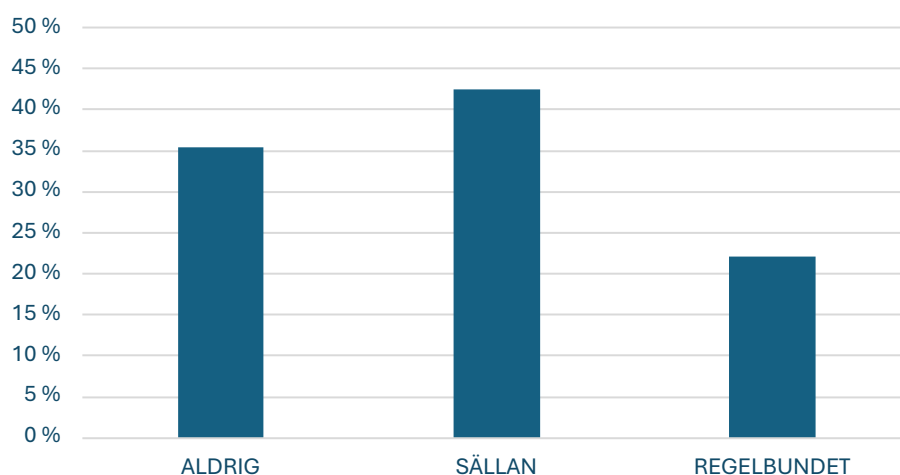
Hur ser det då ut med samtal om livets mening? Svaret är att 22 % samtalar *regelbundet* om livets mening (motsvarande andel för andliga samtal är 18 %). Det är alltså en lite högre andel som regelbundet samtalar om livets mening än som samtalar om andliga frågor.

Det finns dock ytterligare en intressant skillnad mellan dessa typer av samtal. 69 % av dem som samtalar om livets mening anger att de regelbundet har andliga samtal. Motsvarande siffra är 82 % bland dem som samtalar om andliga frågor. Det betyder alltså att det är inte självklart att samtalet om livets mening uppfattas som ett *andligt* samtal, medan det är större chans ett andligt samtal också förstås som ett samtal om livets mening.

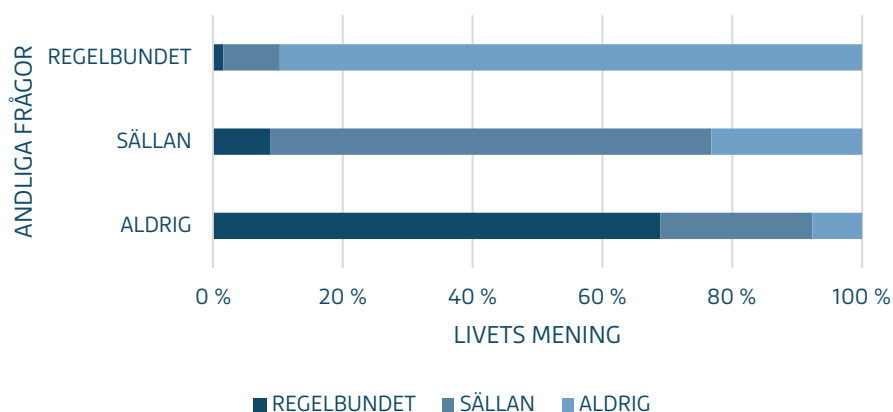
FREKVENNS AV SAMTAL OM ANDLIGA FRÅGOR

FREKVENNS AV SAMTAL OM LIVETS MENING

RELATIONEN MELLAN SAMTAL OM ANDLIGA FRÅGOR OCH LIVETS MENING

Samtalen om andlighet och mening är viktiga eftersom de också möjliggör andliga erfarenheter. Erfarenheterna är helt enkelt tolkade. I det första kapitlet konstaterades att en minoritet, endast 14 %, av dem som identifierar sig som kristna går på gudstjänst regelbundet. Det visar sig att frekvensen på gudstjänstbesök också påverkar förekomsten av andliga erfarenheter. 43 % av dem som *regelbundet* går på gudstjänst gör också *regelbundet* andliga erfarenheter medan 29 % gör det *sällan* och 28 % gör det *aldrig*. Av dem som *aldrig* går på gudstjänst är det få som *regelbundet* gör andliga upplevelser.

Det är också värt att notera att en majoritet av dem som går på gudstjänst inte regelbundet gör andliga erfarenheter (se Tabell 2). Det är såklart upp till den enskilde vad de tolkar som en andlig erfarenhet. Av dem som deltar i andra verksamheter i kyrkan än gudstjänstdeltagande är det 37 % som *regelbundet* gör andliga erfarenheter, medan 33 % aldrig gör det.

REGELBUNDENHET I GUDSTJÄNSTBESÖK	ANDLIGA ERFARENHETER		
	ALDRIG	SÄLLAN	REGEL- BUNDET
ALDRIG	88 %	8 %	4 %
SÄLLAN	70 %	23 %	7 %
REGELBUNDET	28 %	29 %	43 %

Tabell 2: *Relationen mellan regelbundenhet i gudstjänstbesök och andliga erfarenheter*

SLUTSATS

Samtalet om andliga frågor och livets mening verkar vara en betydande faktor för att göra andliga erfarenheter, inte minst om den relateras till regelbundna gudstjänstbesök. Det tycks därmed rimligt att beskriva andliga erfarenheter som *förmedlade*, det vill säga att de behöver en tolkande ram för att förekomma i högre utsträckning, samt att de, vidare, verkar gynnas av interaktion med andra människor.

The background of the slide is a photograph of a weathered stone wall. A small, thin plant with green leaves is growing out of a crack in the wall. On the wall, there is a faint, pink heart shape. The image is partially covered by a semi-transparent blue overlay on the left side, which contains the large white number '5'.

5

FÖRSAMLINGENS SVAR?

MISSION OCH GEMENSKAP

Den här rapporten visar på ett förnyat behov av att förstå att Sverige är ett land där de allra flesta inte är intresserade av kristen tro, trots att över 50 % är medlemmar i Svenska kyrkan och 43 % anger att de har en kristen identitet. Undersökningen visar också att kristen tro bäst levs inom ramen för en kristen gemenskap. Såväl bibelläsning, samtal och gudstjänstfirande har avgörande betydelse för förekomsten av andliga erfarenheter. För församlingar innebär detta att arbetet med att forma gemenskaper där såväl bibelläsning som samtal står i centrum är helt nödvändiga och behöver utvecklas – inte minst i relation till dem som annars inte umgås med aktiva kristna.

Ett fokus på gemenskap ska dock inte första hand förstås som något internt. I stället identifierar rapporten ett behov av att spränga kristna subkulturer. Det jag menar är att församlingar inte kan leva sina egna liv och bygga sina egna kristna frikyrkokulturer för att nå sin samtid. I stället behöver de, som i Apg 1:8, korsa gränser med den helige Andes hjälp. Församlingar behöver forma en "gå ut"-kultur snarare än en "kom hit"-kultur.

KULTURKRISTENDOMEN

I detta sammanhang är den *kulturkristendom* som vuxit fram i Sverige både en möjlighet och ett hot. Som rapporten visat är bara var femte svensk positiv till kristna värden. Man förstår också kristen tro på ett annat sätt än vad många av de frikyrkliga församlingarna gör.

Samtidigt är kulturkristendomen den verklighet som svenska församlingar befinner sig i. Det går inte att låtsas som att den inte finns – i stället kan den relateras till på konstruktiva sätt. Det gäller inte minst den yngre generationen. Det är inte möjligt att utifrån *Surveyundersökningen* tala om någon

Jesushype eller trend, men det finns likafullt ett nyvaknat intresse och en nyfikenhet. Samtidigt finns också i de yngre ålderskategorierna den största andelen ointresserade. Det betyder att det inte bara handlar om att stå på kyrktrappan och vänta på att de unga ska dyka upp – för de flesta ungdomar finns inte församling ens på den mentala kartan.

INBJUDAN

Ytterst kan församlingarnas svar inte vara något annat än att lyssna på människor och utifrån det lyssnandet inbjuda till omvändelse och ett möte med Jesus. Men det är inte säkert att det sker på samma sätt som när väckelserörelserna växte fram. Det handlar alltså inte om att gå tillbaka till något som varit, utan att, för att använda en nytestamentlig bild, "följa med Jesus ut i Galileen", det vill säga gå ut i det som är okänt, ibland också ovan och kanske till och med lite oroande.

SÅ HÄR GICK UNDER-SÖKNINGEN TILL

Undersökningen genomfördes av Linnéuniversitetets Surveyinstitut mellan oktober 2024 och januari 2025.²⁵ ALT deltog med nio frågor i enkäten och fick dessutom tillgång till bakgrundsdata som ålder, region, politiska preferenser och så vidare. Det gav oss möjlighet att undersöka det vi var intresserade av i relation till olika bakgrundsfaktorer.

Totalt skickades 3 000 enkäter ut till ett slumpmässigt urval av Sveriges befolkning. De allra flesta svarade på en digital enkät, men det fanns även möjlighet att svara på en brevlådeenkät. Av de 3 000 som fick enkäten svarade 1 225 personer, det vill säga cirka 41 % av urvalet. Det är lite lägre än tidigare, men i paritet med andra liknande undersökningar. Precis som i liknande undersökningar tenderar personer ur be-

folkningen under 50 år att vara underrepresenterade, medan personer över 60 år är överrepresenterade. Det är störst differens (–4 %) i grupperna 26–30 och 31–40, medan differensen i åldrarna 18–25 och 41–50 är –2 %. Med det taget i beaktande är slutsatsen att *Surveyundersökningen* ger en god grund för att genomföra analyser av den svenska befolkningens uppfattningar.

¹ Se online: <https://www.svenskakyrkan.se/statistik>.

² Se exempelvis Pippa Norris och Ronald Inglehart, *Sacred and Secular: Religion and Politics Worldwide* (2:a utg.; Cambridge University Press, 2011).

³ De andra svarsalternativen är *muslim* (2,3 %), *jude*, *hindu* och *buddhist* (samtliga under 1 %).

⁴ Här har inte hänsyn tagits till identifikationen kristen eftersom det är mycket ovanligt att personer utan kristen identifikation läser Bibeln regelbundet.

⁵ IPSOS rapport *Global Religion 2023: Religious Beliefs Across the World* konstaterar att det bland den svenska befolkningen är 16 % som anger att de tror på Gud så som Gud är beskriven i heliga skrifter och 25 % som tror på en högre makt, men inte beskriven i heliga skrifter. I den rapporten finns det alltså en skillnad mellan gud som en högre makt och tron på Gud som någon som finns beskriven i heliga texter.

⁶ David Thurfjell och Erika Willander, "Muslim by Ascription: On Post-Lutheran Secularity and Muslim Immigrants", *Numen* 68/4 (2021), 307–335 (323).

⁷ David Thurfjell, *Det gudlösa folket: de postkristna svenskarna och religionen* (Stockholm: Molin & Sorgenfrei, 2015).

⁸ Det svagaste sambandet med att vara kristen bland de kristna praktikerna är att också läsa Bibeln (parsons r 0,25). Det starkaste är att besöka gudstjänster (r 0,513). Att be hamnar mitt emellan (r 0,465). Genom att lägga till bibelläsning kan de som inte läser Bibeln skiljas ut. Alla har en signifikans på $p < 0,001$. Det går naturligtvis att göra en analys av alla områden men eftersom det svagaste sambandet är bibelläsning blir det ett enkelt sätt att skapa en skillnad inom gruppen kristna.

⁹ I hela befolkningen är det 51 %, det vill säga något lägre, som placerar sig på globalisering.

¹⁰ I undersökningen anger 57 % att de är medlemmar i Svenska kyrkan, 4 % i någon frikyrklig rörelse och 2 % i Katolska kyrkan eller någon ortodox kyrka. De andra religionerna är alla under 1 %.

¹¹ *Ungdomsbarometern 2024*, se online: <https://info.ungdomsbarometern.se/aktuellt/trender-2025-enligt-unga>.

¹² Se till exempel SVT (<https://www.svt.se/kultur/jesus-kan-bli-arets-influencer-2025-unga-soker-en-guidande-auktoritar-person>), TV4 (<https://www.tv4.se/artikel/zYtQS7IEJHdVIWMFHVsdM/daerfoer-lockas-fler-unga-till-kyrkan-jesus-sin-tids-influencer>), Dagens Nyheter (<https://www.dn.se/sverige/fler-unga-soker-efter-tro-vill-kanna-tillhorighet/>), Svenska Dagbladet (<https://www.svd.se/kompakt/a/GynqqV/kyrkan-har-blivit-mycket-colare-pa-sistone>).

¹³ Sara Fransson, red., *Konfirmation i förändringens tid* (Uppsala: Svenska kyrkan, 2023).